

Tisková zpráva, Brno, 30. srpna 2024

## Starší, než se čekalo. Nový nález keramiky odhaluje život posledních lovců a sběračů ve střední Evropě

**Keramika nalezená poblíž termálních pramenů v Santovce na jihu Slovenska byla vyrobena v době přibližně 5800 př. n. l. Z tohoto období nebyly dosud ve střední Evropě keramické nádoby známy. Výzkum geologů a archeologů z Masarykovy univerzity naznačuje, že tuto keramiku překvapivě vyrobili lovci-sběrači, nikoli první zemědělci.**

Vědecký výzkum zaměřený na keramiku nalezenou v okolí Santovky na Slovensku přinesl objev, který rozšiřuje znalosti vědců o období posledních lovců a sběračů ve střední Evropě. Podle radiokarbonového datování byla totiž nádoba vyrobena o několik století dříve, než se v oblasti objevili první zemědělci. Toto zjištění obohacuje dosavadní představy odborníků o životě na konci střední doby kamenné. Svůj výzkum badatelé publikovali v prestižních časopisech Radiocarbon a Nature Scientific Reports.

Keramická nádoba, dochovaná v podobě střepů, byla vypálena při nízkých teplotách, kolem 600 °C, což bylo ověřeno i experimentálně. Díky tomuto primitivnímu způsobu výpalu zůstaly zachovány zvláštní přísady v keramickém těstě, a to listy a stonky trav. „Přidávání tzv. organického ostřiva ve formě travin rodu *Festuca* zajišťovalo tvarovou stabilitu při formování, odolnost při výpalu a nízkou hmotnost důležitou pro mobilní způsob života lovecko-sběračských komunit,“ vysvětlil hlavní autor studie Jan Petřík z Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.

Právě nízká teplota výpalu a přítomnost trávy jako ostřiva podporují podle vědců hypotézu, že tuto keramiku vyráběli místní lovci-sběrači, nikoli usazení zemědělci. Tento předpoklad byl podpořen i lipidovou analýzou (zkoumající zbytky tuku v keramice), která naznačuje, že v nádobách byly připravovány pokrmy z masa divokých přežvýkavců. Díky analýze materiálu z širšího okolí nálezu vědci také zjistili, že nádoba musela být vyrobena v oblasti vzdálenější než 10 kilometrů od místa nálezu. „To svědčí o rozsáhlém teritoriu, které tyto komunity využívaly,“ přiblížil Jan Petřík.

Objev má podle vědců zásadní význam pro pochopení šíření keramické technologie a interakcí mezi různými komunitami na přelomu mezolitu a neolitu. Odborníci předpokládají, že znalost keramických nádob dorazila do střední Evropy z jihovýchodu přes Balkán spolu s dalšími atributy zemědělského způsobu života. Z dosavadních poznatků vyplývá, že se do Evropy dostala též z dálného východu prostřednictvím lovců a sběračů.

Samotná keramika byla na Slovensku nalezena v roce 2011, ale její detailní výzkum probíhal od roku 2020. Finální fáze výzkumu byla podpořena projektem *Přípravení na budoucnost: porozumění dlouhodobé odolnosti lidské kultury (RES-HUM)*. Na tomto interdisciplinárním výzkumu se podílel tým vědců a vědkyň z Masarykovy univerzity, Vysokého učení technického v Brně, Archeologického ústavu Slovenské akademie věd a University of York.

### Kontakt:

Leoš Verner, Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, M: +420 771 230 942, E: [verner@sci.muni.cz](mailto:verner@sci.muni.cz)

Text této tiskové zprávy, k němuž vykonává autorská práva Masarykova univerzita, je dostupný pod licenčními podmínkami Creative Commons Uvádějte autora 3.0 Česko. Užití textu na základě zákona tím není nijak omezeno, zůženo či limitováno